Ympäristövaliokunta 4.10.2016
HE 162/2016 vp

Taina Nikula,
ympäristöministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta toteuttaa energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) 6 artiklan velvoitteita julkisten hankintojen energiatehokkuutta koskevia velvoitteita. Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että julkisia hankintoja koskevat velvoitteet lisätään energiatehokkuuslakiin.

Ympäristöministeriö korostaa, että lakiehdotuksen tavoitteiden toteuttamiseksi on tärkeää myös kannustaa ja motivoida julkisia organisaatioita paikallisella ja alueellisella tasolla hankkimaan energiatehokkaita tuotteita, palveluja ja rakennuksia. Tätä edellyttää myös energiatehokkuusdirektiivin 6 artiklan 3 kohta. Lisäksi on syytä harkita, miten elinkaarikustannusten huomioon ottaminen sisällytettäisiin energiatehokkuuslainsäädäntöön, jotta kustannusten laskeminen koko elinkaaren ajalta tulisi osaksi hankintojen suunnittelua.

Lakiehdotus kattaa murto-osan julkisen sektorin tuotteiden, palveluiden ja rakennusten hankinnoista. Energiatehokkuusdirektiivin mukaisesti se rajaa ulkopuolelle keskushallinnon ulkopuoliset organisaatiot sekä kynnysarvojen ali menevät hankinnat. Mikäli direktiivin sekä hallitusohjelman mukaisesti pyritään kannustamaan julkisen sektorin toimijoita myös alue- ja paikallistasolla, tarvitaan osaamisen kehittämistä, neuvontaa ja työkaluja. Eri selvitysten ja haastattelujen mukaan haasteeksi alue- ja paikallistasolla on koettu nimenomaan osaamisen sekä strategisen johtamisen puute hankinnoissa. Energiatehokkuuden ja muiden ympäristövaatimusten sisällyttäminen hankintoihin on vaikeaa tai jää tekemättä, hankinnoissa ei ole tavoitteellisuutta tai toimintakulttuuria ei kehitetä systemaattisesti. **Lakiehdotuksen tavoitteiden toteuttamiseksi onkin syytä taata, että saatavissa on neuvontaa ja työkaluja sekä systemaattista osaamisen kehittämistä.**

Ehdotuksen mukaan hankinnoissa energiatehokkuus on otettava huomioon, mikäli se on ”kustannustehokkuus, taloudellinen toteutettavuus, kestävyys laajemmin, tekninen soveltuvuus sekä riittävä kilpailu” huomioon ottaen johdonmukaista. Tämä rajaus voidaan tulkita ahtaasti ja hankinnan suunnittelussa tai päätöksenteossa rajata pois elinkaarivaikutuksiltaan parempia tuotteita, joiden hankintakustannukset ovat suuremmat kuin keskivertotuotteiden tai – palveluiden, mutta joiden elinkaaren aikaiset kustannukset ovat pienemmät. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että kustannustehokkuutta tulisi arvioida kyseisen tuotteen, palvelun tai rakennuksen koko elinkaaren osalta, mutta pykälässä elinkaarikustannusten huomioon ottamista ei mainita. Ympäristöministeriö ehdottaakin pohdittavaksi, että lakiehdotuksen **julkisten elinten hankintoja koskevaan lukuun sisällytettäisiin velvoite tai suositus arvioida vaikutuksia tuotteen, palvelun tai rakennuksen koko elinkaaren osalta.**